

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Transatlanttiset kauppasuhteet ja ETSK:n kanta EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyön parantamiseen ja niiden väliseen mahdolliseen vapaakauppasopimukseen”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2014/C 424/02)

Esittelijä: **Jacek KRAWCZYK**

Toinen esittelijä: **Sandy BOYLE**

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 11. heinäkuuta 2013 pitämässään täysistunnossa työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla laatia oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

Transatlanttiset kauppasuhteet ja ETSK:n kanta EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistyön parantamiseen ja niiden väliseen mahdolliseen vapaakauppasopimukseen.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 20. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 4. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 187 ääntä puolesta ja 7 vastaan 10:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät

1.1 Komitea katsoo, että transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus (*Transatlantic Trade and Investment Partnership*, TTIP) voisi olla merkittävä tekijä todellista kasvua ja optimismia luotaessa. Kun otetaan huomioon myöhäinen elpyminen vuoden 2008 rahoitus- ja talouskriisistä, tasapainoinen sopimus voisi auttaa Euroopan taloutta pääsemään taas talouskasvun ja työpaikkojen luomisen tielle.

1.2 Komitea pitää tervetulleina tärkeitä mahdollisuuksia, joita EU:n ja Yhdysvaltojen laaja-alainen kauppasopimus tarjoaisi, ei ainoastaan kun ajatellaan kaupan ja investointien lisäämistä Atlantin yli vaan myös sen potentiaalia edistää sellaisten entistä parempien maailmanlaajuisten sääntöjen ja normien kehittämistä, jotka hyödyttäisivät monenvälistä kauppajärjestelmää itseään.

1.3 ETSK ottaa huomioon Euroopan kansalaisten laajan ja oikeutetun vaatimuksen kauppaneuvotteluiden täydestä avoimuudesta ja kehottaa neuvostoa ja komissiota noudattamaan johdonmukaisesti ja tiukasti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklaa ja erityisesti sen 10 kohtaa: ”Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa.”

1.4 Lissabonin sopimuksen mukaisesti on ehdottoman välttämätöntä, että komissio tunnustaa ETSK:n institutionaalisen roolin transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta käytävien neuvotteluiden kaikissa vaiheissa. Täydellä avoimuudella sekä komitean ja muiden kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien mielipiteiden kuulemisella on olennainen merkitys, jotta mahdollinen sopimus saisi kansalaisten keskuudessa laajapohjaista kannatusta. Sopimustekstit on saatettava sidosryhmien saataville mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

1.5 On tärkeää, että transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden hyödyt leviävät tasaisesti kaikkialle yrity maailmaan sekä työntekijöiden, kuluttajien ja kansalaisten keskuuteen.

1.6 Sitä mukaa kuin neuvottelut etenevät ja vaikutustenarviointien tuloksista tiedotetaan, tilastotietoihin perustuvia kehitysarvioita ja talousennusteita on ajantasaistettava ja seurattava.

1.7 Transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus tuo merkittäviä etuja sääntelyn alalla. Ratkaiseva merkitys on kummankin osapuolen antamalla painokkailla vakuutuksilla, joiden mukaan transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus ei johda nykyisten normien heikentämiseen. Tästä sitoumuksesta kiinni pitäminen on ratkaisevan tärkeää laajapohjaisen yleisen ja poliittisen tuen saamiseksi. Komitea varaa itselleen oikeuden arvioida lopullisia tuloksia kaikkien näiden näkökohtien valossa.

1.8 Toisin kuin lähes kaikissa muissa kahdenvälisissä kauppasopimuksissa, transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden mahdollisesti tuomat säästöt ja hyödyt perustuvat muihin kuin tulliesteisiin. Vaikka tulleja alentamalla odotetaan saatavan aikaan vain noin 20 prosenttia säästöistä, tietyillä keskeisillä teollisuusaloilla on erityisen korkeita tulleja, joihin on puuttuttava. Markkinoille pääsyn osalta vastavuoroisuus on tärkeää.

1.9 Painokkaalla kauppaa ja kestävästä kehitystä käsittelevällä luvulla on olennainen merkitys. Kyseessä on näkökohta, jota kansalaisyhteiskunta Atlantin molemmin puolin seuraa tarkkaan.

1.10 Transatlanttiset investoinnit voivat antaa merkittävän sysäyksen kasvulle. Ehdotus sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisumenettelyn käyttöönottamiseksi on herättänyt suurta yleistä huolta Atlantin molemmin puolin. Komissio on käynnistänyt internetissä julkisen kuulemismenettelyn ”Investointisuoja sekä sijoittajan ja valtion riitojenratkaisu transatlanttisessa kauppaa- ja investointikumppanuussopimuksessa”, ja on olennaisen tärkeää, että tämän prosessin päätyttyä käydään avoin ja osallistava vuoropuhelu. ETSK:lla voi olla merkittävä rooli sen edistämisessä.

1.11 Transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus on herättänyt EU:n ja Yhdysvaltojen kansalaisyhteiskunnan kaikilla tahoilla valtavaa kiinnostusta. ETSK on jo luonut erinomaiset yhteydet Yhdysvaltojen työnantaja-, työntekijä-, maatalous-, kuluttaja- ja ympäristöjärjestöihin. Halu ylläpitää ja kehittää näitä yhteyksiä on ilmeinen, ja ETSK:lla on hyvät edellytykset edistää nykyistä vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä kannustaa niihin.

1.12 Komitea pitää tervetulleena sitä, että ETSK:n kolmijäseniselle seurantar ryhmälle annetaan samanvertaiset mahdollisuudet saada käyttöönsä asiakirjoja kuin komission perustamalle asiantuntijoista koostuvalle neuvoa-antavalle ryhmälle. Komitea pitää tätä tunnustuksena sen roolille Lissabonin sopimuksen mukaisesti virallisena neuvoa-antavana toimielimenä.

Suosituksukset

1.13 ETSK:n on otettava transatlanttinen kauppaa- ja investointikumppanuus huomioon ajankohtaisena ensisijaisena kysymyksenä koko neuvotteluprosessin ja mahdollisen sopimuksen täytäntöönpanon ajan. ETSK:n on seurattava tarkkaan kaikkia näkökohtia, jotka liittyvät transatlanttisesta kauppaa- ja investointikumppanuudesta käytäviin neuvotteluihin. Olisi omaksuttava hankeperusteinen lähestymistapa ja yksilöitävä tulevan työskentelyn kannalta optimaaliset alat yhteistyössä EU:n ja Yhdysvaltojen kansalaisyhteiskunnan sekä Euroopan komission kanssa.

1.14 Sääntelyn johdonmukaisuutta koskevan lähestymistavan tulisi olla kunnianhimoinen ja avoin, ja parhaimpien käytänteiden tulisi olla lähtökohta neuvotteluille. On olennaisen tärkeää, että kummankin osapuolen antamista vakuutuksista olla heikentämättä normeja pidetään kiinni.

1.15 Sopimuksen tulisi käsittää tehokkaita mekanismeja ja sääntelyalan yhteistyötä, jotta voidaan helpottaa varhaisessa vaiheessa järjestettäviä kuulemismenettelyjä uusista säännöistä, joilla voisi olla vaikutusta jommankumman osapuolen intresseihin. Tämä ei saa vaikuttaa EU:n, jäsenvaltioiden tai Yhdysvaltojen oikeuteen harjoittaa sääntelyä niiden tarkoituksenmukaiseksi katsomassa laajuudessa terveyden, kuluttajansuojan, työmarkkinoiden ja ympäristönsuojelun kaltaisilla aloilla.

1.16 Kummankin osapuolen tulisi omaksua kunnianhimoinen lähestymistapa tullitariffeihin nähden ja ponnistella niiden poistamiseksi kokonaan tai vähitellen, arkaluonteisten alojen tullit mukaan luettuina. Tämä on toteutettava molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla.

1.17 Kahdenvälisen kauppaneuvotteluiden käymisen ei tulisi heikentää EU:n sitoutumista WTO:hon ja vahvaan monenväliseen maailmanlaajuiseen sopimukseen.

1.18 Vahvan ja painokkaan kestävästä kehitystä käsittelevän luvun tulee olla olennainen osa sopimusta. Sen keskeisiä osatekijöitä ovat seuraavat näkökohdat:

- Osapuolten on vahvistettava velvoitteensa, jotka perustuvat niiden jäsenyyteen Kansainvälisessä työjärjestössä (ILO).
- ILO:n kahdeksan yleissopimuksen, jotka vahvistettiin Singaporessa vuonna 1996 annetussa WTO:n julistuksessa, on muodostettava vähimmäisperusta.
- Vahvistetaan yhteinen sitoutuminen ympäristöalan lainsäädännön ja aloitteiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon, edistämiseen ja noudattamisen valvontaan.

— Sitoudutaan luonnonvarojen suojelun, kestäväpohjaisen käytön ja hallinnoinnin sekä keskeisten monenvälisen ympäristösopimusten hallinnoinnin varmistamiseen ja edistämiseen.

1.19 ETSK:n tulisi helpottaa laajapohjaista vuoropuhelua sijoittajan ja valtion riitojenratkaisua koskevasta kysymyksestä, kun komissio on saanut päätökseen kuulemismenettelyn aiheesta ”Investointisuoja sekä sijoittajan ja valtion riitojenratkaisu transatlanttisessa kauppaa- ja investointikumppanuussopimuksessa”. Tässä auttaakseen Euroopan komission tulisi selkiyttää, miten se aikoo arvioida ja ottaa huomioon kuulemismenettelyn tulokset sekä määrittellä alustavasti sellaiset termit kuin *frivolous* (”perusteeton”) tarkasteltaessa käsitteen *eliminating frivolous claims* (”perusteettomien valitusten eliminoiminen”) aiottua laajuutta ja käsitettä *public purpose* (”julkinen tarve”), kun on kyse pakkolunastuskieltoon suunnitelluista poikkeuksista.

1.20 ETSK:n tulisi laatia oma-aloitteinen lausunto sijoittajan ja valtion riitojenratkaisusta osana meneillään olevaa, kumppanuussopimukseen liittyvää hanketyötään.

1.21 ETSK kannattaa sitä, että sopimukseen sisällytetään luku, jossa käsitellään pk-yrityksiä koskevia kysymyksiä.

1.22 Julkisten palveluiden erityisluonne tulee säilyttää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen velvoitteiden mukaisesti.

1.23 On ratkaisevan tärkeää turvata luotettava energiansaanti sekä strategisten raaka-aineiden saatavuus. Transatlanttisen kauppaa- ja investointikumppanuuden tulisi myös edistää energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä sekä taata kummallekin osapuolelle oikeus normien ja säännösten säilyttämiseen tai määrittelemiseen tällä alalla samalla kun pyritään mahdollisimman pitkälle lähentämään EU:n ja Yhdysvaltojen sisäisiä standardeja.

1.24 On olennaisen tärkeää, että molemmin puolin Atlanttia sovelletaan samoja edellytyksiä osallistua julkisiin hankintoihin. Minkään niitä koskevan määräyksen ei pidä heikentää EU:n jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisviranomaisien mahdollisuutta harjoittaa omaa sosiaali- ja ympäristöpolitiikkaansa, josta on sovittu demokraattisesti.

1.25 Kummankin sopimusosapuolen tulisi tunnustaa, että kuluttajien etujen edistäminen ja suojeleminen on ensiarvoisen tärkeää kansalaisten laajan tuen saamiseksi sopimukselle.

1.26 EU:n nykyiset maatalous- ja maatalouselintarvikealaa koskevat kriteerit sekä Lissabonin sopimukseen sisällytetyn varovaisuusperiaatteen kunnioittaminen on otettava huomioon.

1.27 Kumppanuussopimuksessa tulisi löytää käytännöllinen keino taata yrityksille maantieteellisiin merkintöihin perustuva oikeusvarmuus.

1.28 Kansalaisyhteiskunnalle kunkin neuvottelukierroksen päätyttyä järjestettäviä tiedotustilaisuuksia tulisi jatkaa koko neuvotteluprosessin ajan, ja niiden tulisi jatkaa parafoimista edeltävään viimeisimpään kuulemisvaiheeseen asti. Tällaiset tiedotustilaisuudet saisivat paljon laajempaa kannatusta kansalaisten keskuudessa, mikäli Euroopan komissio tekisi selväksi, että ne ovat neuvoa-antavia ja että neuvottelijat ottavat sidosryhmien esiin tuomat näkemykset asianmukaisesti huomioon.

1.29 Kansalaisyhteiskunnan vahvan ja yhteisen seurantamekanismin on oltava olennainen osa sopimusta. Tässä yhteydessä kumpikin osapuoli tulisi velvoittaa konsultoimaan kansalaisyhteiskunnan edustajia erityisen sisäisen neuvoa-antavan ryhmän kautta, mikä mahdollistaisi taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien intressien tasapuolisen edustuksen. EU:n taholla ETSK:lla tulisi olla keskeinen rooli tässä mekanismissa. Sisäiset neuvoa-antavat ryhmät tulisi valtuuttaa

— esittämään asianomaisille viranomaisille ja yhteisille poliittisille tahoille (esim. yhteinen kaupan ja kestävän kehityksen komitea) sopimusta koskevia suosituksia, jotka poliittisten tahojen tulisi käsitellä tehokkaasti annetussa määräajassa

— ottamaan vastaan muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden virallisia näkemyksiä kestävästä kehityksestä käsittelevän luvun täytäntöönpanosta ja toimittamaan ne poliittisille tahoille vastausta varten

- esittämään lausuntoja ja suosituksia kolmansien osapuolien näkemysten pohjalta
- kehittämään tietyin ehdoin osapuolia käynnistämään kestävästä kehitystä käsittelevän luvun määräysten laiminlyönnin johdosta kuulemis- tai riitojenratkaisumenettelyyn.

1.30 On myös tärkeää, että sopimukseen sisältyy määräys, jonka mukaan osapuolten sisäisten seurantamekanismien edustajien on kokoonnuttava ainakin kerran vuodessa yhteiselimessä arvioidakseen kestävästä kehitystä käsittelevän luvun täytäntöönpanoa ja esittääkseen osapuolille yhteisiä tiedonantoja ja suosituksia.

1.31 Transatlanttinen työmarkkinavuoropuhelu ja transatlanttinen ympäristövuoropuhelu on käynnistettävä transatlanttisen talousneuvoston yhteydessä. ETSK on jo aiemmin esittänyt tämän kehotuksen maaliskuussa 2009 antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾.

1.32 Ensisijaisena välittömänä tavoitteena tulisi olla, että ETSK perustaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisryhmän.

2. Johdanto ja taustaa

2.1 Kun Euroopan komission puheenjohtaja José Manuel Barroso, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman Van Rompuy ja Yhdysvaltojen presidentti Barack Obama ilmoittivat Yhdysvaltojen ja EU:n välistä kattavaa transatlanttista kauppaa- ja investointikumppanuutta koskevien neuvotteluiden aloittamisesta, he antoivat yhteisen julkilausuman, jonka mukaan kyseisten neuvotteluiden avulla Yhdysvalloilla ja Euroopan unionilla on mahdollisuus lisätä kauppaa ja investointeja Atlantin yli sekä antaa panos sellaisten maailmanlaajuisten sääntöjen kehittämiseen, joilla voidaan vahvistaa monenvälistä kauppajärjestelmää.

2.2 Julkilausumassa korostetaan sopimuksen potentiaalia normien asettamiseksi monenvälisissä puitteissa. Viime aikoina EU on käynnistänyt neuvotteluja joukosta kahdenvälisiä kauppasopimuksia ja saattanut ne jo muutamissa tapauksissa päätökseen. Vaikka ne saattavatkin tarjota huomattavia mahdollisuuksia, ETSK vahvistaa pitävänsä selkeästi parempana vankkaa monenvälistä sopimusta, josta neuvotellaan WTO:n puitteissa. On tärkeää, että EU säilyttää jatkossakin nykyisen kurssin ja ottaa lähtökohdaksi Balissa vuonna 2013 pidetyssä ministerikonferenssissa saavutetut vaatimattomat tulokset.

3. Poliittinen tausta

3.1 Poliittinen tahto Atlantin ja Yhdysvaltojen poliittisen jakolinjan molemmiin puolin on valtava onnistuneen tuloksen saavuttamiseksi kauppaa- ja investointikumppanuudesta käytävissä neuvotteluissa. Tavoitteena tulisi olla neuvottelujen saattaminen päätökseen Yhdysvaltojen nykyisen valtiojohdon toimikauden aikana.

3.2 Komitea vahvistaa sitoutumisen neuvotteluiden jatkamiseen rakentavassa ja myönteisessä hengessä edistyksellisten tulosten aikaansaamiseksi. Komiteaa rohkaisevat kummankin osapuolen vakuutukset siitä, etteivät nämä neuvottelut johda normien madaltamiseen. Koska kysymys on hyvin arkaluonteinen ja koska ETSK on kuullut kansalaisyhteiskunnassa laajasti esitetyt kiireelliset kehotukset mahdollisimman suureen avoimuuteen, komitea seuraa neuvotteluja tiiviisti ja odottaa tässä yhteydessä mielenkiinnolla parhaiden käytänteiden vaihtoa.

3.3 Komitea toteaa, että kaikkien neuvotteluvaiheiden aina lopulliseen sopimukseen asti on nautittava Euroopan parlamentissa unionin tasolla suoraan edustettuina olevien EU:n kansalaisten laajaa tukea (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 2 kohta). ETSK kehottaakin neuvostoa ja komissiota noudattamaan tiukasti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklaa ja erityisesti sen 10 kohtaa: "Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa".

3.4 Neuvotteluosapuolilta edellytetään huomattavaa ponnistusta, jotta kansalaisyhteiskuntaa konsultoidaan ja jotta sille tiedotetaan säännöllisesti koko neuvotteluprosessin ajan. Täysi avoimuus on keskeistä, ja on ratkaisevan tärkeää, että asiakirjat toimitetaan sidosryhmien käyttöön mahdollisimman pian. Tämä mahdollistaa oikea-aikaisten rakentavien kommenttien esittämisen sellaisessa vaiheessa, jossa niiden asiasisältö voidaan ottaa huomioon neuvotteluprosessin aikana. Tämä myös helpottaa kitkatonta siirtymää sen jälkeen, kun uusi Euroopan komissio on nimitetty.

⁽¹⁾ EUVL C 228, 22.9.2009, s. 32–39.

3.5 Transatlanttisten suhteiden ilmapiiiriä ovat kiristäneet paljastukset NSA:n (*National Security Agency*) harjoittamasta vakoilusta. Marraskuun 18. päivänä kokoontuneilla liittopäivillä Saksan liittokansleri Angela Merkel satoi yhteen arkaluonteisen NSA-kysymyksen ja meneillään olevat kauppaneuvottelut todeten, että Yhdysvaltoja vastaan esitetyt syytökset panevat epäilemättä koetukselle transatlanttiset suhteet ja näin ollen myös neuvottelut vapaakauppasopimuksesta. Hän totesi myös, että kyse on vakavista syytöksistä, jotka edellyttävät selityksiä, ja että on rakennettava uudenlaista luottamusta, mikä on tulevaisuuden kannalta entistä tärkeämpää. Euroopan parlamentti on hyväksynyt päätöslauselman⁽²⁾, jossa tehdään selväksi, että parlamentin antama hyväksyntä EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasopimuksesta "voi vaarantua", mikäli Yhdysvaltojen NSA:n harjoittamaa kaikenkattavaa laajamittaista valvontaa ei lopeteta. Komitea toivoo, että ongelmat tällä alalla voidaan ratkaista diplomatian ja hyvän tahdon avulla.

3.6 Neuvottelut transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta ovat koetinkivi tarvittavan luottamuksen uudelleen rakentamista ajatellen. On tärkeää muistaa myönteinen sävy, joka käy ilmi Yhdysvaltain presidentin toimeenpanoviraston edustajainhuoneen puhemiehelle osoittamasta muistiosta (maaliskuu 2013), jossa määritetään suuntaaviivat neuvotteluita varten ja jossa todetaan, että mahdolliset hyödyt ovat selkeästi ponnistelujen arvoisia. Komitea tekee huomionsa nimenomaan tässä hengessä.

4. Transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset

4.1 On oikein suhtautua epäillen lopullista onnistumista koskeviin näkymiin erityisesti, kun otetaan huomioon aiemmat kokemukset, eritoten Leon Brittanin aloite vuodelta 1998 sekä tuoremmat, 2000-luvulla käydyt transatlanttiset vuoropuhelut. Jotta varmistetaan molempia osapuolia hyödyttävä tilanne, on pyrittävä toteuttamaan yhteisiä tutkimuksia, joissa tarkastellaan yksityiskohtaisemmin mahdollisuuksia luoda työpaikkoja molemmin puolin sekä sitä, millä aloilla työpaikkoja mahdollisesti menetetään. Uusia työpaikkoja ei kuitenkaan synny ilman kasvua. *Copenhagen Economicsin* vuonna 2010 tekemän tutkimuksen tulokset EU:n ulkopuolelle tehtyjen suorien ulkomaisten sijoitusten vaikutuksesta ovat myös varteenotettavia tässä yhteydessä; tutkimus paljasti, ettei työllisyyteen ole mitattavissa olevia kielteisiä vaikutuksia.

4.2 EU:n tulisi olla kunnianhimoinen päästäkseen onnistuneeseen tulokseen transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta käytävissä neuvotteluissa. Markkinoille pääsyn osalta vastavuoroisuus on tärkeää. Tuoreet tutkimukset⁽³⁾, komission toteuttama vaikutustenenarviointi mukaan luettuna, osoittavat, että ainoastaan kattavasta sopimuksesta on hyötyä.

4.3 Tähänastisten saavutusten tulisi olla lähtökohta neuvotteluille. Arvioidaan, että EU:n ja Yhdysvaltojen suhteet mahdollistavat jo nykyisin 13 miljoonaa työpaikkaa ja 3,9 biljoonan Yhdysvaltain dollarin arvoiset investoinnit ja että niiden osuus maailman bkt:stä on 45 prosenttia.

4.4 Tähän mennessä on jo laadittu yksityiskohtaisia tilastoennusteita. *Centre for Economic Research* -tutkimuslaitos on laskenut, että kattavan sopimuksen myötä EU:n bkt kasvaisi 119 miljardia euroa ja Yhdysvaltojen bkt 95 miljardia euroa.

Business Coalition for Transatlantic Trade (yritysten transatlanttisen kaupan yhteenliittymä) on puolestaan arvioinut, että transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus loisi 500 000 korkeasti palkattua työpaikkaa EU:ssa ja Yhdysvalloissa.

4.5 On kuitenkin myös ennusteita, jotka eivät ole kovin optimistisia. Esimerkiksi *Center for Economic and Policy Research* -tutkimuslaitos (CEPR) arvioi, että valtaosa luoduista työpaikoista syntyy vähäistä ammattitaitoa vaativille aloille samalla kun erityisesti elektroniikkateollisuuden korkeaa ammattitaitoa edellyttävät työpaikat EU:ssa vähenevät. Se arvioi, että 0,2–0,5 prosenttia EU:n työvoimasta saattaa joutua vaihtamaan työpaikkaa transatlanttisesta kauppa- ja investointikumppanuudesta johtuvan talouden rakennemuutoksen seurauksena. On tärkeää, että kyseisenlaiset muutokset havaitaan varhaisessa vaiheessa ja että asianomaisilla teollisuusaloilla ja asianomaisissa jäsenvaltioissa ryhdytään tarkoituksenmukaisiin toimiin monille aloille soveltuvien taitojen kartoittamiseksi ja kyseisen kaltaisen ammattitaitoisen työvoiman säilyttämiseksi.

4.6 On väistämätöntä, että menestyksellisen transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden vaikutus on epätasainen; seuraukset vaihtelevat maakohtaisesti, alueellisesti ja toimialoittain. Neuvotteluiden edetessä tilastoennusteita onkin jatkuvasti ajantasaistettava ja seurattava; odotuksia on tarkistettava kehittyvää todellisuutta vasten.

4.7 On ensiarvoisen tärkeää, että komitea kannustaa tekemään tällaisia välttämättömiä vaikutustenenarvioiteja ja pysyy niiden suhteen ajan tasalla erityisesti, kun kyse on työpaikkojen luomisesta, ammatillisesta liikkuvuudesta sekä työpaikkojen laadusta ja teknologian soveltamisesta.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//EN&language=FI>
⁽³⁾ Ks. *Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investment – An Economic Assessment*, Centre for Economic Policy Research, Lontoo, maaliskuu 2013. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Kyseisenlaiset tutkimukset ovat jo osa EU:n menettelyä (esim. Euroopan komission parhaillaan tekemä arviointi kaupan vaikutuksesta kestävään kehitykseen⁽⁴⁾), mutta on erittäin tärkeää, että menettely on laaja-alainen, avoin ja läpinäkyvä ja että siinä otetaan jatkuvasti huomioon kansalaisyhteiskunnan mielipiteet. Komitea puolestaan odottaa voivansa antaa oman merkittävän, säännöllisen panoksensa tähän prosessiin. Kansalaisyhteiskunnan jatkuva, rakentava sitoutuminen sekä kansalaisyhteiskunnan roolin perusuunteinen tunnustaminen tulisi varmistaa kautta koko prosessin. Käsillä oleva lausunto on ETSK:n ensi alkuun antama panos tähän prosessiin.

4.9 Komitea varaa itselleen oikeuden arvioida lopullisia tuloksia kaikkien näiden sitoumusten valossa.

5. Tullitariffien poistaminen transatlanttisesta kaupasta

5.1 Verrattain alhaisista tullitariffeista huolimatta molemmin puolin Atlanttia sovelletaan joitain enimmäistulleja tupakan, tekstiilien ja vaatteiden, sokerin, jalkineiden, päivittäistavaroiden ja eräiden vihannesten kaltaisiin arkoihin tuotteisiin. Lisäksi Yhdysvallat soveltaa yhä korkeita tulleja elintarvike-, kala- ja liha-, vilja- ja makaronivalmisteisiin ja suklaaseen. Näiden alojen toimijoille tullitariffien poistaminen voisi olla erityisenä kannustimena vientitoimintaan.

5.2 Transatlanttiselle kaupalle on lisäksi ominaista yritysten sisäisen kaupan sekä väli tuotteiden kaupan merkittävä osuus. Lopputuotteet ovat usein sellaisen verrattain monimutkaisen toimitusketjun tulos, jossa pienilläkin tullitariffeilla saattaa olla merkittävä vaikutus tuotteiden kilpailukykyyn. Siksi mahdollisimman suuri määrä tulleja tulisi poistaa heti sopimuksen tultua voimaan. Muiden tullien osalta siirtymäajan ei pitäisi olla viittä vuotta pidempi.

6. Sääntelyä ja normien asettamista koskevien perustavanlaatuisien erojen poistaminen

6.1 Sekä Yhdysvalloissa että EU:ssa katsotaan yleisesti, että transatlanttisen kauppa- ja investointikumppanuuden merkittävin potentiaali liittyy sääntelyn alaan. ETSK pitää tervetulleena EU:n pääneuvottelijan Ignacio Garcia Bercecon antamaa vahvaa sitoumusta siitä, ettei näissä neuvotteluissa ole kysymys normien madaltamisesta.

6.2 ETSK:n kannalta kyse on ensiarvoisen tärkeästä näkökohdasta. Garcia Bercecon toteamuksen johdosta ja koska myös Yhdysvaltain pääneuvottelija Dan Mullaney antoi sille vahvistuksen kansalaisyhteiskuntaa varten marraskuussa 2013 järjestetyssä tiedotustilaisuudessa, ETSK ei aio esittää tässä lausunnossa eräitä lukuisista huolestuttavista seikoista, jotka ilmenisivät, mikäli tästä sitoumuksesta ei pidettäisi kiinni täysimääräisesti.

6.3 Yhdysvallat ei ole ainoastaan EU:n merkittävin kauppakumppani vaan myös samannielinen kumppani, jonka kanssa EU:lla on monia yhteisiä ihanteita ja arvoja. Yhtäläisyyksiä EU:n ja Yhdysvaltojen välillä on huomattavasti enemmän kuin eroavuuksia. Tämä on harvinainen tilanne – ja erinomainen lähtökohta kunnianhimoista tulosta ajatellen. Viennin koko potentiaalinen hyödyntämiseksi tulisi keskittyä muiden kuin tulliesteiden poistamiseen ja muita kuin tulliesteitä koskevien ratkaisujen löytämiseen molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla samalla, kun säilytetään kansalaisten, kuluttajien, työntekijöiden ja ympäristön suojelun sekä normien nykyinen taso. Tämän tulisi olla lähtökohta.

6.4 Sääntelyä ja normien asettamista koskevat lähtökohdat ovat kuitenkin erilaisia ja edellyttävät huomattavasti nykyistä perusteellisempaa tarkastelua useilla aloilla, joista esimerkkeinä mainittakoon kemikaalit, elintarviketurvallisuus, maatalous, moottoriajoneuvot, kosmetiikka, tekstiili- ja vaatetus sekä lääkkeet. Monilla aloilla pitäisi olla mahdollista saavuttaa keskinäisiä etuja sääntelyn entistä paremman johdonmukaisuuden, yhdenmukaistamisen, testauksen ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisen tunnustamisen ja yhdenmukaistamisen avulla, jotta saadaan samankaltaisia tuloksia samankaltaisista prosesseista. Kaikissa näissä vaihtoehdoissa tulisi kuitenkin seurata kansainvälisiä normeja.

6.5 Kaupan helpottamiseksi menettelyjen nykyaikaistamisen ja tulliyhteistyön tulisi johtaa yksinkertaistamiseen ja tarpeettomista tehtävistä ja tarkastuksista luopumiseen.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttip/>

6.6 Parhaiden käytänteiden edistämisen ja vaihdon sekä ihmisten turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin parantamisen Atlantin molemmin puolin tulisi olla olennainen osa EU:n ja Yhdysvaltojen välistä sääntely-yhteistyötä.

6.7 Vastaavanlaisen tavoitetaso tulisi ohjata neuvotteluita kaupan teknisistä esteistä (*technical barriers to trade*, TBT), joiden osalta "TBT-plus"-luku, joka perustuisi normien tason säilyttämisen tavoitteeseen, voisi olla yksi keinoista edistää luottamusta asianomaisiin sääntelyjärjestelmiin.

6.8 Sopimuksen tulisi käsittää tehokkaita mekanismeja, jotta torjutaan uudet esteet järjestämällä varhaisessa vaiheessa kuulemismenettelyjä säännöistä, joilla voi olla merkittävä vaikutus Yhdysvaltojen tai EU:n elinkeinoelämään. Edellytyksenä on, että kaikille asianosaisille tarjotaan mahdollisuus näkemysten esittämiseen. Tämän ei pidä vaikuttaa oikeuteen harjoittaa sääntelyä sellaisella tasolla, jota osapuolet pitävät julkisen edun perusteella asianmukaisena, kun kyse on terveyden, kansalaisten ja kuluttajien suojelusta sekä työ- ja ympäristönormeista.

6.9 On tärkeää, että sääntelyä koskevat päätöksentekokäytännöt Atlantin molemmin puolin sekä Yhdysvaltojen ja EU:n sääntely-yhteistyö perustuvat tiettyihin periaatteisiin, joista esimerkkinä mainittakoon avoimuus, vastuuvollisuus sekä poliittinen päätöksenteko, jossa puolueettomalla ja avoimella tavalla kuunnellaan yhteiskunnan kaikkia tahoja.

6.10 Osapuolten sääntöjen ja normien välillä nykyisin vallitsevia eroja voitaisiin vähentää merkittävästi tulevaisuudessa sellaisen kattavan ja varhaisessa vaiheessa käynnistettävän vuoropuhelun ja konsultoinnin avulla, joka mahdollistaa erojen minimoinnin sekä tuottajille ja kuluttajille aiheutuvien kustannusten alenemisen.

7. Kestävä kehitys ja erilaiset normit

7.1 EU:lla ja Yhdysvalloilla on merkittävä rooli kestävästä kehityksestä maailmanlaajuisella tasolla käytävässä keskustelussa sekä kansainvälisessä yhteistyössä, jonka avulla pyritään saavuttamaan kestäväan kehitykseen liittyvät tavoitteet. Samalla on tärkeää, että sekä EU että Yhdysvallat edistävät kestäväan kehityksen toteutumista sen kolmella osa-alueella (talouskasvu, sosiaalinen kehitys ja ympäristönsuojelu) omien kansalaistensa hyvinvoinnin parhaaksi. Tähän liittyen transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus sekä erityisesti sen kauppaa ja kestäväää kehitystä koskeva osa-alue tarjoavat EU:lle ja Yhdysvalloille mahdollisuuden vahvistaa sitoutumistaan kestäväan kehityksen tukemiseen politiikoillaan sekä kauppa- ja investointivirtojen, vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistamisella tulevan sopimuksen mahdollistamissa puitteissa.

7.2 Joulukuusta 2009 lähtien EU on Lissabonin sopimuksen⁽⁵⁾ mukaisesti pyrkinyt sisällyttämään kauppaa ja kestäväää kehitystä käsittelevän luvun jokaiseen neuvottelemaansa kauppasopimukseen. ETSK – ja EP – tukevat painokkaasti tätä lähestymistapaa.

7.3 On tärkeää, että uudessa sopimuksessa vahvistetaan osapuolten oikeus harjoittaa sääntelyä ja määrätä omista kestäväää kehitystä koskevista painopisteistään, politiikoistaan ja säädöksistään kansainvälisten normien ja sopimusten noudattamista koskevien sitoumustensa mukaisesti.

7.4 Komission antamaa ja usein siteerattua sitoumusta, jonka mukaan EU:n terveys-, turvallisuus-, ympäristö-, työ- ja kuluttajasuojanormeja ei heikennetä, on pidettävä tervetulleena. Myös ETSK:n tulisi seurata tätä sen varmistamiseksi, ettei annetusta vakuutuksesta tingitä.

7.5 Työskentelyä olisi jatkettava tältä pohjalta tuomalla esiin keskeisiä huolenaiheita ja ehdottamalla myönteistä etenemistapaa, joka käsittäisi muun muassa sosiaaliset kysymykset. ETSK:n on otettava kumppanuussopimus huomioon ajankohtaisena ensisijaisena kysymyksenä koko neuvotteluprosessin ja täytäntöönpanon ajan.

7.6 Osapuolten tulisi vahvistaa sitoutumisensa työolainsäädäntönsä tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan. Niiden tulisi myös vahvistaa velvollisuutensa, jotka perustuvat jäsenyyteen Kansainvälisessä työjärjestössä (ILO) sekä vuonna 1998 annettuun, kaikkia ILO:n jäseniä sitovaan ILO:n julistukseen työelämän peruseriaateista ja -oikeuksista. ILO:n kahdeksan keskeisen yleissopimuksen (jotka vahvistetaan Singaporessa vuonna 1996 pidetyn WTO:n ministerikokouksen antamassa julistuksessa) on määritettävä jatkossakin – kuten EU:n kaikissa viimeaikaisissa vapaakauppasopimuksissa⁽⁶⁾ – vähimmäistaso, kun kyse on kumppanuussopimukseen sisältyvän kestäväää kehitystä käsittelevän luvun sosiaalisista näkökohdista.

⁽⁵⁾ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 207 artiklassa määritellään EU:n kauppapolitiikkaa koskevat periaatteet, ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklan 5 kohdassa ja 21 artiklassa määritellään EU:n ulkoista toimintaa koskevat yleisperiaatteet sekä viitataan siihen, että EU tukee kauppaa ja kestäväää kehitystä.

⁽⁶⁾ EUVL L 127, 14.5.2011, s. 62–65.

7.7 EU on aina edistänyt ”sosiaalista toimintaohjelmaa” omia sisämarkkinoitaan täydentäessään, ja itse asiassa ETSK on elävä esimerkki EU:n sitoutumisesta vuoropuheluun ja konsensukseen. Samalla kun EU suhtautuu kunnioittaen Yhdysvaltojen jossain määrin erilaiseen sosiaaliseen malliin, sen tulisi kuitenkin painokkaasti edistää ja suojella omaa malliaan, joka perustuu sosiaaliseen yhteisvastuuseen.

7.8 Osapuolten tulisi tunnustaa globaalin ympäristöhallinnon ja kansainvälisten määräysten merkitys, kun ajatellaan vastaamista yhteisiin ympäristöhaasteisiin. Niiden tulisi vahvistaa sitoutumisensa ympäristölainsäädäntönsä tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja sen noudattamisen tehokkaaseen valvontaan. Osapuolten tulisi lisäksi vahvistaa, että ne ovat sitoutuneet toteuttamaan jatkossakin toimia luonnonvarojen säilyttämisen, kestäväin käytön ja hallinnoinnin varmistamiseksi ja edistämiseksi. Tässä yhteydessä osapuolten tulisi myös vahvistaa sitoutumisensa monenvälisiin ympäristösopimuksiin.

7.9 Kumppanuussopimuksen olisi myös tarjottava EU:lle ja Yhdysvalloille mahdollisuus edistää edelleen kauppaa ja investointeja, jotta kestävä kehitys tuetaan esimerkiksi niin, että vapautetaan ympäristöhyödykkeiden ja -palveluiden kauppa (Davosissa 24. tammikuuta 2014 julkistetun aloitteen – johon kummatkin osapuolet sitoutuivat – mukaisesti) ja edistetään yritysten yhteiskuntavastuuta.

7.10 Toisin kuin Yhdysvallat, EU ei ole toistaiseksi sisällyttänyt yleiseen riitojenratkaisumenettelyyn työmarkkina- ja ympäristökysymyksiä, jotka sisältyvät kestävä kehitys käsittelevään lukuun. Sen sijaan näitä kysymyksiä käsitellään kuulemismenettelyssä, joka ei voi johtaa kauppapakotteisiin. Tämän kannan taustalla oleva johtoajatus ei ole selvä, ja ETSK kehottaa komissiota selventämään sitä.

8. Investoinnit

8.1 Lissabonin sopimuksen tultua voimaan investoinnit kuuluvat nykyisin EU:n toimivallan piiriin. Uusi sopimus korvasi kaikki Yhdysvaltojen ja yhdeksän EU:n jäsenvaltion väliset nykyiset yksittäiset kahdenväliset investointisopimukset.

8.2 Monenvälisellä tasolla EU ja Yhdysvallat kuuluvat kauppaan liittyviä investointitoimia (*Trade-Related Investment Measures*, TRIMs) koskevan WTO:n sopimuksen piiriin. Kyseistä sopimusta sovelletaan kuitenkin vain toimiin, jotka koskevat tavaroilla käytävää kauppaa mutta eivät palveluita tai muita 20 viime vuoden aikana kehittyneitä keskeisiä aloja. Huhtikuussa 2012 EU ja Yhdysvallat pääsivät lisäksi sopimukseen kattavasta joukosta investointiperiaatteita, ja ne ovat kehottaneet muita maita seuraamaan niiden esimerkkiä.

8.3 Kysymys sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisumekanismiin sisällyttämisestä sopimukseen on herättänyt julkisuudessa Atlantin molemmiin puolin suurta mielenkiintoa ja huolta. Komitea on tyytyväinen siihen, että komissio on tietoinen aggressiivisten oikeustoimien⁽⁷⁾ herättämästä suuresta yleisestä huolesta, sekä komission päätökseen järjestää erillinen julkinen kuulemistilaisuus investointien suojelusta ja sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisumekanismista merkittävän yleisen mielenkiinnon johdosta. Tämä 27. maaliskuuta 2014 käynnistetty julkinen kuulemismenettely on hyvä esimerkki siitä, kuinka kansalaisyhteiskuntaa kannustetaan antamaan panoksensa neuvotteluihin.

8.4 ETSK pitää olennaisen tärkeänä sitä, etteivät mitkään sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisumekanismia koskevat kumppanuussopimuksen mahdolliset määräykset rajoita EU:n jäsenvaltioiden mahdollisuuksia harjoittaa sääntelyä yleisen edun nimissä. Komitea panee merkille toimet, joilla pyritään lisäämään avoimuutta, ja laatii oma-aloitteisen lausunnon sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisumekanismista.

8.5 Lokakuun 3. päivänä 2013 julkaisemansa tiedotteen (*Factsheet*) kohdassa 8 komissio esittää ehdotuksia sijoittajan ja valtion välisten riitojenratkaisumenettelyjen mahdollisen väärinkäytön estämiseksi. Komitea katsoo, että useat ilmaukset, kuten *frivolous claims* (”perusteettomat valitukset”) ja *public purpose* (”julkinen tarve”), ovat määritelmiltään edelleen epäselviä. On erittäin tärkeää, että mitä pikimmin laaditaan asianmukaiset määritelmät.

8.6 ETSK pitää tärkeänä, että EU varautuu neuvotteluasemassaan asettamaan useita ehtoja sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisumekanismiin sisällyttämiselle sopimukseen. Yksi ehdoista on, että sopimuksen asianomaisissa määräyksissä jäsenvaltioille sallitaan pyrkiminen syrjimättömällä tavalla oikeutettuihin poliittisiin tavoitteisiin, jotka koskevat esimerkiksi sosiaalisia ja ympäristökysymyksiä, yleistä järjestystä, kuluttajansuojaa, rahoitusjärjestelmän vakautta, kansanterveyttä ja turvallisuutta. On tärkeää, että tämä näkökanta, joka tulisi mainita selkeästi sopimuksessa, toimii ohjaavana periaatteena EU:n neuvottelijoille.

⁽⁷⁾ Yksityiset yritykset käyvät parhaillaan aggressiivisia oikeustoimia suvereenia valtioita vastaan, esim. Veolia vs. Egypti ja Philip Morris vs. Australia.

9. Pk-yritykset

9.1 Pk-yritykset ja uudet yritykset ovat Euroopan unionissa ja Yhdysvalloissa kasvun ja työpaikkojen luomisen erittäin tärkeitä moottoreita. Pk-yrityksiä on EU:ssa yli 20 miljoonaa ja Yhdysvalloissa 28 miljoonaa. Atlantin molemmin puolin pk-yritykset ovat innovaatioiden sekä uusien tuotteiden ja palveluiden merkittävä lähde, ja ne hyötyvät jo nykyisin transatlanttisesta kaupasta.

9.2 Kumppanuussopimus on erityisen hyödyllinen pk-yrityksille, sillä kaupan esteet rasittavat yleensä suhteettomasti pieniä yrityksiä, joilla on vähemmän resursseja niistä selviämiseen kuin suurilla yrityksillä. Aloja, joilla kumppanuussopimus voi hyödyttää pk-yrityksiä, ovat muun muassa tullitariffit, sääntelykysymykset ja muut kuin tulliesteet, palvelut, sähköinen kaupankäynti, julkiset hankinnat, tullit ja kaupan helpottaminen sekä teollis- ja tekijänoikeudet.

9.3 ETSK kannattaa sitä, että kumppanuussopimukseen sisällytetään luku, jossa käsitellään pk-yrityksiä koskevia kysymyksiä. Luvussa voitaisiin määrätä mekanismeista, joiden avulla kumpikin osapuoli voi yhteistyössä helpottaa pk-yritysten osallistumista transatlanttiseen kauppaan. Sopimuksessa voitaisiin myös määrätä pk-yrityskomiteasta, joka toimisi pienyritysten hyväksi, sekä verkkopohjaisen tiedottamisen ja muiden resurssien kehittämistä, jotta edistettäisiin pk-yritysten ymmärrystä sopimuksen määräyksistä ja siitä, miten ne voivat hyötyä sopimuksesta.

10. Kuluttajien edut

10.1 Kuluttajien luottamus on kumppanuussopimuksen onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Näin kuluttajat saadaan kuluttamaan, millä on myönteinen seurannaisvaikutus kasvuun ja työllisyyteen. Siksi on välttämätöntä, että kuluttajille annetaan sellaiset takeet, jotka luovat luottamusta transatlanttisiin markkinoihin. Selkeä vakuutus siitä, ettei nykyisiä normeja heikennetä, on hyvä alku. Haasteena on toteuttaa tämä sitoumus käytännössä ja tarjota selkeät oikeudelliset puitteet tällaisen heikentämisen välttämiseksi sekä pitää muiden aloitteiden ohella kansalaisyhteiskunta asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti ajan tasalla lakisäätöjen lähentämisen prosessista. Tulisi myös säätää siitä, että säilytetään kansalaisten oikeus pyytää tällaisten säännösten täytäntöönpanoa niiden rikkomistapauksissa.

10.2 Huolena on, että rajojen avaaminen ja kaupan esteiden poistaminen voivat johtaa saastuneiden elintarvikkeiden leviämiseen entistä laajemmalle siitä aiheutuvine seurauksineen. Kumppanuussopimus tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden kehittää sekä EU:n että Yhdysvallat kattava varoitusjärjestelmä. Tavoitteena olisi parantaa kuluttajansuojaa ja minimoida kauppaan kohdistuvat kielteiset vaikutukset tällaisessa kriisitilanteessa.

10.3 Elintarvikkeiden ainesosien ja niiden johdannaisten jäljitettävyyden on olennaisen tärkeää kuluttajien turvallisten, laadukkaiden ja valistuneiden ostopäätösten varmistamiseksi. Kumppanuussopimus tarjoaa EU:lle ja Yhdysvalloille mahdollisuuden saada entistä parempi käsitys elintarvikkeiden monimutkaisista maailmanlaajuisista toimitusketjuista ja -verkoista sekä kehittää vakuuttavia, yhteensopivia ja yhteentoimivia lähestymistapoja jäljitettävyyden ja elintarvikkeiden aitouden varmistamiseksi, eläinten tunnistusjärjestelmät mukaan luettuina.

10.4 Tulisi määrätä pakollisista raportointijärjestelmistä sekä uusia tuotteita koskevasta tietojenvaihdosta, jotta voidaan valvoa markkinoille saatettavia teollisuuden nanomateriaaleja. Teollisuuden nanomateriaaleja varten tulisi lisäksi laatia laaja, yleisölle avoin luettelo.

11. Palvelut

11.1 Useat tilastot osoittavat, että kaupan ja investointien lisääminen palvelualalla voisi olla yksi tärkeimmistä mahdollisista kasvutekijöistä. Siksi on tärkeää neuvotella molempien osapuolten kannalta järkevistä palvelusitoumuksista (rahoituspalvelut mukaan luettuina). Markkinoille pääsyn parantamista pidetään EU:n yritysten kannalta ensisijaisena tavoitteena.

11.2 Neuvotteluissa täytyy myös ottaa täysimääräisesti huomioon julkisten palveluiden erityisluonne EU:ssa. Julkiset palvelut on säilytettävä Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksesta vahvistettujen velvoitteiden mukaisesti.

11.3 Sääntely-yhteistyön tulisi kattaa myös palvelut, ja sen puitteissa tulisi pyrkiä tiivistämään yhteistyötä sääntelyviranomaisten välillä, lisäämään avoimuutta sekä poistamaan tarpeettomat ja räsittävät aiheuttavat vaatimukset.

12. Maatalous- ja maatalouselintarvikeala

12.1 Sopimuksen tulisi olla kunnianhimoinen terveysty- ja kasvinsuojelukysymysten (*sanitary and phytosanitary* [SPS] issues) osalta. Näillä aloilla Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin tulisi pyrkiä sopimaan kunnianhimoisesta "SPS-plus"-luvusta.

12.2 Maatalous- ja elintarviketuotanto tapahtuu Yhdysvalloissa ja EU:ssa varsin erilaisissa olosuhteissa (esim. eläinten hyvinvointi, säännökset elintarviketurvallisuudesta, kasvinsuojeluaineiden käyttö). Yhdysvalloissa nojaututaan yksinomaan tieteellisiin näkökohtiin päätettäessä, saatetaanko tuote markkinoille vai ei. Euroopassa tällaisissa päätöksissä sovelletaan sen sijaan "ennalta varautumisen periaatetta". Tämä ero lähestymistavoissa olisi otettava huomioon neuvotteluissa.

12.3 Komission aiemmin mainitsemien sitoumusten olla heikentämättä EU:n normeja, kuluttajansuojan säilyttävät normit mukaan luettuina, tulisi saada meidät kiinnittämään huomiota elintarviketurvallisuuskysymyksiin (tiedot muuntogeenisistä organismeista, hormonit elintarvikkeissa, kemiallisesti puhdistetut elintarvikkeet jne.) sekä huolehtimaan siitä, että Lissabonin sopimukseen kirjattua ennalta varautumisen periaatetta noudatetaan järjestelmällisesti. Pyrkimyksissä parantaa Yhdysvaltojen ja EU:n sääntelyjärjestelmien yhteensopivuutta on otettava huomioon elintarviketurvallisuusnormien korkea taso Atlantin molemmin puolin.

13. Julkiset hankinnat

13.1 Julkiset hankinnat ovat erityisen arkaluonteinen kysymys, jonka yhteydessä EU:n tulisi kuitenkin omaksua offensiivisempi lähestymistapa, sillä yhdysvaltalaiset yritykset hyötyvät nykyisin enemmän EU:n markkinoiden avoimuudesta kuin päinvastoin. Mahdollisessa sopimuksessa on olennaisen tärkeää, että molemmin puolin Atlanttia julkisiin hankintoihin osallistumiseen sovelletaan samoja edellytyksiä.

13.2 Neuvottelijoiden on varmistettava, ettei heikennetä EU:n jäsenvaltioiden ja alue- ja paikallisviranomaisten oikeutta harjoittaa omaa sosiaali- ja ympäristöpolitiikkaansa, josta on sovittu demokraattisesti.

14. Tietosuoja

Huolta aiheuttaa se, että kumppanuussopimus voi johtaa tietosuojasääntöjen heikkenemiseen EU:ssa ja Yhdysvalloissa, mikä jättäisi kansalaiset puolustuskyvyttömiksi heidän tietoihinsa kohdistuvien uhkien ja heidän yksityisyytensä kohdistuvien loukkausten edessä. Kohdassa 6.1 mainitun sitoumuksen mukaisesti on ensiarvoisen tärkeää, ettei suojaa koskevia normeja heikennetä tällä alalla ja että EU:n kansalaisille taataan sama suojelutaso nykyisen EU:n tietosuojalainsäädännön nojalla, kun ollaan tekemisissä Yhdysvalloissa sijaitsevien yritysten kanssa.

15. Energia ja strategiset raaka-aineet

15.1 Luotettavan energiahuollon turvaamisella on ratkaiseva merkitys. Kumppanuussopimuksessa on kauttaaltaan kiinnitettävä huomiota energian ja strategisten raaka-aineiden toimitusvarmuuden turvaamiseen tähtäävien määräysten laadintaan. Tavoitteena on tällöin oltava, että yksilöidään toimitusten ja infrastruktuurien nykyiset ja tulevat pullonkaulat, jotka saattavat vaikuttaa energiakauppaan. Sopimukseen on myös sisällytettävä mekanismeja, joiden avulla vastataan toimitusriskeihin ja -häiriöihin.

15.2 Energiatehokkuus ja uusiutuvien energialähteiden edistäminen ovat EU:n ja Yhdysvaltojen energiapolitiikan keskeinen osatekijä. Kumppanuussopimuksessa tulisi edistää näitä tavoitteita ja varmistaa kunkin osapuolen oikeus säilyttää tuotteiden, laitteiden ja prosessien energiatehokkuutta koskevat normit ja määräykset tai päättää niistä samalla kun mahdollisuuksien mukaan pyritään edistämään EU:n ja Yhdysvaltojen sisäisten normien lähentämistä.

16. Maantieteelliset merkinnät

EU vie Yhdysvaltoihin korkean lisäarvon tuotteita, joissa maantieteellisten merkintöjen järjestelmällä on keskeinen rooli. Tämä järjestelmä suojelee EU:n tuotteita jäljittelyltä ja vääräntämiseltä ja estää kuluttajien harhaanjohtamisen. Kumppanuussopimuksessa tulisi löytää käytännöllinen keino taata yrityksille maantieteellisiin merkintöihin perustuva oikeusvarmuus.

17. Kansalaisyhteiskunnan rooli ja osallistuminen

17.1 ETSK pitää tervetulleena jo vahvistettua hyvin hyödyllistä menettelyä, jossa kansalaisyhteiskunnalle järjestetään tiedotustilaisuus kunkin neuvottelukierroksen jälkeen. On äärimmäisen tärkeää, että kaikkia asianomaisia tahoja kuullaan jatkossakin ja että ETSK hyväksytään tämän prosessin ratkaisevan tärkeäksi osaksi. Huolta kansalaisyhteiskunnan keskuudessa aiheuttaa kuitenkin se, että asiakirjat ovat tarpeettomasti luottamuksellisia, mikä on esteenä tiedonkululle. Tämä saattaa heikentää vakavasti luottamusta ja tukea, jota kansalaiset osoittavat mahdollisesti solmittavaa kumppanuussopimusta kohtaan.

17.2 Transatlanttinen talousneuvosto sekä viiden transatlanttisen vuoropuhelun (yritykset, kuluttajat, lainsäätäjät, työmarkkinat ja ympäristö) puutteet ja erot tuodaan selkeästi esiin ETSK:n maaliskuussa 2009 antamassa lausunnossa⁽⁸⁾. Kuten yrityksiä ja kuluttajia käsittelevät transatlanttiset vuoropuhelut osoittavat, nämä asianmukaisesti perustetut ja toimivat elimet voivat antaa merkittävän panoksen neuvotteluprosessiin. Siksi ETSK toistaa kehotuksensa transatlanttisten työmarkkina- ja ympäristövuoropuheluiden käynnistämiseksi uudelleen.

17.3 Kuten edellä todetusta käy ilmi, kumppanuussopimukseen liittyy niin pelkoja kuin odotuksiakin, ja kansalaisyhteiskunnan rooli on keskeinen, kun ajatellaan neuvottelutulosten mahdollista hyväksymistä tai hylkäämistä.

Kaikki EU:n allekirjoittamat uuden sukupolven kahdenväliset kauppasopimukset käsittävät määräyksiä kansalaisyhteiskunnasta koostuvasta seurantamekanismista.

17.4 Kukin näistä mekanismeista on omanlaisensa vallitsevasta tilanteesta riippuen. ETSK:n kanta on kuitenkin tinkimätön sen suhteen, että nimenomaan kumppanuussopimusta varten perustettavasta mekanismista päätetään mahdollisimman pikaisesti ja että komiteaa kuullaan mekanismin toimintamallin osalta.

18. ETSK:n rooli

18.1 On ehdottoman välttämätöntä, että ETSK:n institutionaalinen rooli tunnustetaan kumppanuussopimusta koskevassa neuvotteluprosessissa kauttaaltaan ja että ETSK:n, Euroopan komission ja Euroopan parlamentin välillä käydään säännöllistä vuoropuhelua koko neuvotteluprosessin ajan.

18.2 Lissabonin sopimuksessa vahvistetaan, että komitean roolina on toimia siltana kansalaisyhteiskunnan ja EU:n toimielinten välillä, mikä on keskeinen osa ETSK:n ja komission välistä tiivistä yhteistyötä. Kun otetaan huomioon kumppanuussopimuksen mahdollinen merkitys, on ensiarvoisen tärkeää, että

- komissio tunnustaa tämän roolin ja pitää komitean ajan tasalla kaikista neuvotteluprosessiin liittyvistä näkökohdista; tässä yhteydessä ETSK pitää tervetulleena sitä, että komitean kolmijäseniselle seurantaryhmälle annetaan yhtäläiset mahdollisuudet saada käyttöönsä kaikki kauppapolitiikan pääosaston neuvoa-antavalle ryhmälle toimitettavat asiakirjat
- kansalaisyhteiskunnalle annetaan osallistava rooli koko neuvotteluprosessin ajaksi
- luodaan vankka ja kaikilta osin edustava kansalaisyhteiskunnan yhteinen seurantamekanismi sopimuksen solmimisen jälkeisestä tilanteesta riippumatta; ETSK:illa tulee olla keskeinen rooli tässä mekanismissa.

18.3 Vaikka Yhdysvalloilla ei ole ETSK:ta vastaavaa organisaatiota, helmikuussa 2014 Washingtoniin tehty vierailu osoitti, että Yhdysvaltain järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta on rakenteeltaan kehittynyt. Tämä täydentää ETSK:n kolmen ryhmän rakennetta. Kumppanuussopimus on näin ollen ETSK:lle erinomainen tilaisuus viedä eteenpäin sen jo aiemmin määrittelemää politiikkaa transatlanttisten yhteyksien kehittämiseksi kansalaisyhteiskunnan kanssa. Tässä tarkoituksessa suositetaan, että välittömänä ensisijaisena toimenä perustetaan EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisryhmä.

18.4 Käsillä oleva lausunto merkitsee alkua – eikä loppua – ETSK:n osallistumiselle kumppanuussopimuksesta käytäviin neuvotteluihin. On suositeltavaa, että käynnistetään ETSK:n pitkäjänteinen hanke transatlanttista kauppa- ja investointikumppanuutta koskevan neuvotteluprosessin seurantaan osallistumiseksi kansalaisyhteiskunnan puolesta. Hanke voisi käsittää muun muassa uusia lausuntoja, julkisia kuulemistilaisuuksia, seminaareja ja konferensseja esim. kestävä kehityksen, pk-yritysten, sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun, julkisten hankintojen ja erityisten alakohtaisten analyysien kaltaisista aiheista.

Bryssel 4. kesäkuuta 2014.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE*

⁽⁸⁾ EUVL C 228 22.9.2009, s. 32–39.